

дилетантів, які самі співали всього декілька років і навіть ніде не навчалися. Вони викладають переважно за принципом «співай як я», тобто «з показу» без пояснень будь-яких технічних тонкощів або з неправильними поясненнями, що ще гірше. Такі співаки самоучки не можуть допомогти початківцю у вирішенні вокальних проблем, оскільки якщо у такого «викладача» без вокальної освіти від природи є нормальний діапазон, він не знає як розширити його учням, тому що такі «спеціалісти» не знають методики і як його збільшити, коли в початківця співучими є всього 5–6 нот. Отже, однозначно викладач має бути обізнаним у технічних питаннях і підбір гарного майстра вплине на майбутній розвиток учня.

Вправи мають розроблятися під кожного співака окремо і репертуар слід обирати реальний для виконання і з корисними місцями для відпрацювання поставлених завдань, але без завищеної планки. Якщо говорити про напрацювання певних нових прийомів, то їх спочатку треба освоїти з допомогою вправ і лише потім переходити до виконання вивчених фрагментів у композиціях. Мелізматика, наприклад, виспівується також на окремих легких фразах, потім поступово ускладнюючись додатковими елементами. Також можна розробляти фрази для вправ на імпровізаційність одразу таким чином, щоб їх можна було потім застосовувати в певних композиціях після відпрацювання. Тобто, викладач, аналізуючи твір, що планує запропонувати учню в майбутньому, спочатку готує з ним окремі складні місця у вигляді вправ і потім, вже співані фрагменти чи прийоми швидше виходять при виконанні нових творів.

Таким чином, саме в цих умовах виконавець-початківець може продемонструвати доволі швидкі результати творчих успіхів, адже планомірна робота під керівництвом фахівця навіть в on-line умовах буде дійсно продуктивною.

Се Пен

ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКЕ МИСЛЕННЯ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО СПІВАКА

Se Pen

VOCAL AND PERFORMING THINKING AS A BASIS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES OF THE MODERN SINGER

Множинність комунікативних форм і проявів художньої екзистенції академічного вокального мистецтва в контексті плюралістичної культури метамодерну на рівні наукової рефлексії актуалізують звернення до питань вокально-виконавського мислення, що є одним з найважливіших смислотворних чинників творчо-діяльнісного самоздійснення сучасного вокаліста та репрезентації вокальної образності в оперній та концертно-камерній жанрових сферах.

Проблема музичного мислення, складовою якого постає вокально-виконавське мислення, є однією з найгостріших та постійно актуальних у науці про музику. Розробка цієї проблеми з особливим статусом у музичній теорії та мистецькій практиці здійснюється в різних аспектах та дискурсах (феноменологічному, нейроестетичному, теоретико-аналітичному, музично-психологічному, вокально-педагогічному, вокально-виконавському тощо), демонструючи значний евристичний потенціал та відкритість новим теоріям та науковими концепціям.

Як віддзеркалення інтелектуально-художньої свідомості та образно-художнього типу мислення, зокрема мислення музикою, музично-інтонаційними образами, музично-виконавське мислення є втіленням комплексу детермінант (філософсько-світоглядних, психокреативних, культурних, стильових, музично-діяльнісних тощо), відбиттям когнітивного та практичного досвіду музиканта, специфіки його мислєдїяльностї, характеру мисленнєвої активностї і типу звуковідчуття.

Репрезентацією вокально-виконавського мислення є вокальнїсть — іманентно-стильова якїсть, що спирається на вокально-спївоче пїдгрунтя, тип вокальної звуковимови та комплексну звуко-рухому, спївацько-голосову музичну реалїзацію у синтезї художньо-виразових та вокально-технїчних складових.

Виразником вокально-стильової якостї виконавства, його генетичним джерелом та конститутивною основою є спївоча інтонація — звукосмислова субстанція, що виражає людську природу, має темброву офарбованїсть, постає носїєм психокреативних та духовних енергїй, емоційних станів, особливої експресїї та художньо-комунїкативних властивостей. Інтонаційно-мисленнєвий процес у вокально-виконавськїй сферї обумовлений специфікою спївацького голосу (його діапазоном, тембровими властивостями), вільним та скоординованим володїнням унїверсальними вокальними навичками, технікою вокального звукоутворення й вокального дихання, його м'язовою опорою, рїзними прийомами вокалїзацїї, передусїм пластичною кантїленного звуковедїння, вокально-артикуляцїйним комплексом та штриховою палїтрою. Суттєвий вплив на вокально-виконавськїй процес, детермїнований людським началом, має функцїї спївацького голосу, якї пов'язанї з психомоторними, психофїзіологїчними чинниками, фїзичним та емоцїйним станом виконавця-вокалїста.

Важливим аспектом вокально-виконавського мислення є синтез словесного та звукомузичного (інтонаційно-музичного) чинникїв, що розкриває складну кореляцію двох самостїйних та водночас взаємопов'язаних мов — вербальної та музичної, кожна з яких володїє власним виражально-смысловим і мовленнєвим потенцїалом. У зв'язку із цим, чинниками впливу на вокально-виконавськїй процес та характер вокально-виконавського мислення й мовлення є ознаки вербальної мови — фразування, фонетика, вербальна артикуляція тощо.

Як безпосереднє вїдбиття активностї творчої свїдомостї музичної дїяльностї спївака, вокально-виконавське мислення є особливим рїзновидом художньо-та музично-образного мислення, зокрема артистичного, пов'язане з духовним саморозкриттям музиканта-артиста та спрямоване на креацію вокальних образів, виражених в емоцїйно-художньому вокально-спївочому вїдтвореннї. Увиразненнєм процесу креацїї вокально-виконавськїй образностї та проявом психокреативного виконавського мислення музиканта-вокалїста слугують позамузичнї чинники (театралїзація, дансантнїсть тощо), якї набувають особливого значення у контекстї виконавськїй об'єктивациї новацїйних явищ сучасної вокальної музики.

Отже, вокально-виконавське мислення, як особливий тип продуктивного музичного-образного художнього мислення, має свою іманентну специфіку, зумовлену спївочою природою вокально-виконавського мистецтва, і є основоположним смислотворним механїзмом професїйної концертно-виконавськїй дїяльностї спївака на усїх її змістовно-смыслових рївнях та етапах. Маючи наскрїзний характер та комплексну репрезентацію (на вокально-виражальному,

вокально-образному та вокально-технічному рівнях) вокально-виконавське мислення є свідченням співочої та виконавсько-артистичної культури сучасного академічного співака.

Дін Боюй

СПЕЦИФІКА ТРАКТУВАННЯ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ У СУЧАСНИХ КИТАЙСЬКИХ ОПЕРАХ

Ding Boyu

SPECIFICS OF TREATMENT OF FEMALE IMAGES IN CONTEMPORARY CHINESE OPERAS

Протягом останнього століття музична культура Китаю збагатилася численними яскравими зразками опер, об'єднаних, за визначенням деяких дослідників, визначенням «проєвропейська опера», створеними китайськими митцями — здебільшого представниками національної композиторської школи. Однак, частіше в науковій літературі трапляється визначення «сучасна китайська опера» або «китайська опера західного зразка». У цих численних музично-сценічних творах яскраво й багатогранно презентовані різноманітні жіночі персонажі, і саме вони часто мають провідне значення в загальній драматургії того чи іншого твору, стаючи головними героїнями сюжету, до дій і почуттів яких сюжетно прив'язані інші дійові особи. Показовим є той факт, що найперша повномасштабна китайська «проєвропейська» опера (1945) має назву її головного жіночого персонажу «Сива дівчина».

Вся подальша еволюція сучасного китайського оперного мистецтва, що поєднувало національні і західні ознаки, пов'язана не лише з удосконаленням музичної мови, а й з дедалі все частішим зверненням до сюжетів, в яких або саме жінки ставали головними героїнями, або виступали разом із чоловіками як повноправні співучасниці сценічного дійства. Так, за твердженням низки дослідників, в еволюції нової китайської опери «періоду локального розвитку», що тривав протягом майже чотирьох десятиліть (1949–1976) — від утворення Китайської Народної Республіки і до завершення часів культурної революції, саме жінки, яким століттями за філософією конфуціанства відводилася другорядна, виключно підлегла чоловікові роль дружини і матері, стали уособлювати докорінні зміни нового часу: самостійність у прийнятті рішень, відданість високим революційним ідеалам і батьківщині, непримиренність до гнобителів-ворогів, войовничість, жертвоність заради світлого і справедливого майбутнього. Такими є жіночі персонажі як переважної більшості китайських новітніх опер цього періоду («Лю Хулань» (1954), «Дві червоноармійки» (1957), «Лю Саньцзе» (1961), «Сестра Цзян» (1964)), так і низки опер останніх десятиліть, зокрема таких, як «Донька партії» (1991), «Полум'я і весняний вітер занাপастять стародавнє місто» (2005), «Вісім дівчат на переправі» (2005).

Разом із такими персонажами з кінця 1970-х років на китайській оперній авансцені дедалі частіше почали з'являтися героїні, семантика образів яких значно розширилася. Поруч із традиційними для декількох попередніх десятиліть сюжетами часів визвольної війни і революційних подій китайські композитори і постановники опер все частіше стали звертатися до сюжетів з далекого героїчного